

Van Yöresinde Evcil Güvercinlerde (*Columba livia domestica*) Bit Enfestasyonları*

M. Serdar DEĞER Kamile BİÇEK Nalan ÖZDAL Ali Bilgin YILMAZ
Vural DENİZHAN Bülent HALLAÇ Ayşe SONA

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji AD, Van, Türkiye

Geliş tarihi: 01.03.2010

Kabul Tarihi: 15.03.2010

ÖZET

Bu çalışma, Van yöresinde bit enfestasyonu görülen evcil güvercinlerde yapılmıştır. Bu amaçla 65'i erkek 50'si dişi güvercin üzerinden toplanan bitler stereomikroskop altında incelenmiş ve tür teşhisleri yapılmıştır. Ektoparaziter muayenesi yapılan 115 güvercinin hepsinin *Columbicola columbae* ile yoğun şekilde enfeste oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Güvercin, *Columbicola columbae*, Van

Louse Infestations of Domestic Pigeons (*Columba livia domestica*) in Van Area

SUMMARY

This study is carried out to determine ectoparasites found at domestic pigeons in Van area. The ectoparasites, which were collected from 65 male and 50 female pigeons, were analyzed and identified. As a result of the ectoparasitic examination, it was found that all 115 pigeons were highly infested with *Columbicola columbae*.

Key Words

Pigeon, *Columbicola columbae*, Van

GİRİŞ

Güvercinlerde bulunan ektoparazitler deri ve tüylerde lezyonlar oluşturarak kondüsyon düşüklüğüne neden olmakta, bunun yanında bazı bakteri ve virüslerin diğer kanatlılara nakil edilmesinde rol oynamaktadırlar (Mushi ve ark. 2000; Dovc ve ark. 2004). Kanatlılarda bulunan birçok endoparazit ve ektoparazit türü konak farkı gözetmemektedir. Bu nedenle güvercinlerde bulunan pek çok parazit türü ekonomik öneme sahip diğer kanatlılara da bulaşabilmekte et ve yumurta verimlerinde önemli ölçüde düşüslere sebep olabilmektedir (Tolgay ve ark. 1973; Arda ve ark. 1997).

Türkiye de son yıllarda kanatlı sektörünün gelişimine paralel olarak evcil kanatlılar üzerinde yapılan parazitler araştırmaların sayısında kısmen bir artış olmasına rağmen, bu kanatlılarla sıkı bir ilişki içinde olan güvercinlerin ektoparazitleri üzerinde yapılmış çalışma sayısı oldukça sınırlıdır (Tiğin 1973; Gıcık 1999; Köroğlu ve ark. 2001; Gülanber ve ark. 2002).

Bu çalışma Van yöresinde evcil güvercinler (*Columba livia domestica*) üzerinde yapılmıştır.

MATERYAL ve METOT

Çalışmada hobi şeklinde evcil güvercin (*Columba livia domestica*) besleyen 5 farklı ev'de 65 erkek, 50 dişi güvercin muayene edilmiştir. Bu güvercinlerden toplanan bitler %50'lik alkol solüsyonu içerisinde alınmıştır. Daha sonra laboratuvarda laktofenol ile şeffaflandırdıktan sonra ilgili literatürlere göre (Tiğin 1973) tür tayinleri yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmada incelenen 65'i erkek, 50'si dişi olmak üzere toplam 115 güvercinin tamamının (%100) *Columbicola columbae* ile enfeste oldukları tespit edilmiştir. Enfeste güvercinlerden toplam 412 adet *C.columbae* toplanmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmacıların güvercinler üzerinde yaptıkları çeşitli çalışmalarda *Columbicola columbae columbae*, *Megninia sp.*, *Pseudolynchia canariensis*, *Gonicocotes bidentatus*, *Gonicocotes damicornis*, *Coloceras damicorne*, *Compalunatus compar*, *Hohorstiella lata*, *Colpocephalum turbinatum*, *Dermanyssus gallinae*, *Argas reflexus* ve *Neocnemidocoptes laevis laevis*'e rastlanmış olup, enfestasyon oranlarının %60.24 ile %71.77 arasında değiştiği kaydedilmiştir (Ogoegbunam 1976; Vindevogel ve Duchatel 1979; Kaminjolo ve ark. 1988; Kulisic 1989a).

İstanbul camilerinde yuvalanan güvercinler üzerinde yapılan bir araştırmada *C. columbae columbae*, *G. bidentatus*, *Cheyletiella heteropalpa*, *Syngophilus columbae*, *D. gallinae*, *A. reflexus* ve *P. canariensis* tespit edilmiştir (Merdivenci 1963).

Gerek yurt dışı (Ogoegbunam 1976; Vindevogel ve Duchatel 1979; Kaminjolo ve ark. 1988; Kulisic 1989a; Kulisic 1989b) gerekse yurt içinde (Merdivenci 1963; Tiğin 1973; Gıcık 1999; Köroğlu ve Şimşek 2001) yapılan çalışmalara bakıldığında güvercinlerde en fazla görülen ektoparazit türünün *C. columbae columbae* olduğu, bunun dışında *G. bidentatus*, *P. canariensis*, *D. gallinae* ve *Magninia columbae*'nin de güvercinlerde daha az görülen türler olarak kayıt edildiği anlaşılmaktadır.

Türkiye'de daha önce yapılan çalışmalarda, İzmir'de

güvercinlerde %53.3 (Tiğın 1973), Ankara'da %21.5 (Tiğın 1973), İstanbul'da %6.1 - 89.8 (Merdivenci 1963; Gülanber ve ark., 2002) ve Bursa'da %72 (Şenlik ve ark., 2005) oranlarında bit enfestasyonları bildirilmiştir. İzmir'de (Tiğın 1973) *C.columbae*'ya %26.7, *G.bidendatus* (*Syn.Campanulotes bidentatus compar*)'a %40, Ankara'da (Tiğın, 1973; Gıcık, 1999) *C.columbae*'ya %20-84, *G.bidendatus*'a %11.1-50.8, *Goniocotes hologaster*'e %0.37, İstanbul'da (Merdivenci 1963; Gülanber ve ark., 2002) *C.columbae*'ya %4.88-89.8, *G.bidendatus*'a %1.22, *Menopon gallinae*'ye %3.39, Bursa'da (Şenlik ve ark., 2005) *C.columbae*'ya %44, *G.bidendatus*'a %47, *M. gallinae*'ye %1, Elazığ'da (Köroğlu ve Şimşek 2001) *C.columbae*'ya %68.29, *G.bidendatus*'a %12.20 oranlarında rastlandığı bildirilmiştir.

Petryszak ve ark. (2000) ve Kulisic (1989b) güvercinlerin cinsiyetinin ektoparazit enfestasyonunun derecesi üzerine bir etkisinin bulunmadığını bildirirken, Gıcık (1999) enfestasyon oranının erkekler göre dişilerde daha yüksek, Şenlik ve ark. (2005) ise dişilere göre erkeklerde daha yüksek bulmalarına rağmen istatistiki olarak önemli bir fark saptamadıklarını bildirmişlerdir.

Bu çalışmada incelenen 115 evcil güvercinin hepsinin *C. columbae* ile enfeste olduğu tespit edilmiştir. Ektoparazite ait morfolojik özelliklerin literatürler (Tiğın 1973) ile uyum içinde olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak Van yöresinde hobi şeklinde yetiştirilen evcil güvercinlerin *C. columbae* ile yaygın bir şekilde enfeste olduğu saptanmış olup, oluşabilecek performans ve verim düşüklüğünü engellemek amacıyla güvercinlerin belirli periyotlarla uygun insektisitler kullanılarak tedavi edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

KAYNAKLAR

Arda M, Minbay A, Aydın N, Akay Ö, Özgür M (1997). Kanatlı Hayvan Hastalıkları. 3. Baskı, Medisan Yayınevi, Ankara.

- Dovc A, Zorman-Rojs O, Vergles Rataj A, Bole-Hribovsek V, Krapez U, Dobeic M (2004). Health status of free living pigeons (*Columba livia domestica*) in the city of Ljubljana. *Acta Vet Hung*, 52 (2), 219-226.
- Gıcık Y (1999). Ankara ve çevresinde yaban güvercinlerde ektoparazitler. *Kafkas Üniv Vet Fak Derg*, 5 (1), 71-74.
- Gülanber A, Tüzer E, Çetinkaya H (2002). A survey on lice infestations of pigeons in Istanbul, Turkey. *Istanbul Üniv Vet Fak Derg*, 28 (1), 231-234.
- Kaminjolo JS, Tikasingh ES, Ferdinand GAA (1988). Parasites of the Common Pigeon (*Columba livia*) from the Environs of Port of Spain, Trinidad. *Bull Anim Hlth Prod Afri*, 36, 194-195.
- Kulisic Z (1989a). Pigeon (*Columba livia*) parasites in the region of Belgrade. *Vet Glasnik*, 43, 847-852.
- Kulisic Z (1989b). Parasitological infection among pigeons (*Columba livia*) of different ages in the area of Belgrade. *Acta Vet Beograd*, 39 (2-3), 155-162.
- Köroğlu E, Şimşek S (2001). Elazığ yöresi güvercinlerinde (*Columba livia*) bulunan ektoparazitler ve yayılış oranları. *Fırat Üniv Sağlık Bil Derg*. 15 (1), 195-198.
- Merdivenci A (1963). İstanbul camilerinde yuvalanan güvercin (*Columba livia*)'larda parazit insidensi. *Türk Biy Derg*, 13, 81-88.
- Mushi EZ, Binta MG, Chabo RG, Ndebele R, Panzirah R (2000). Parasites of domestic pigeons (*Columba livia domestica*) in Sebele, Gaborone, Botswana. *J S Afr Vet Assoc*, 71, 249-250.
- Şenlik B, Güleğen E, Akyol V (2005). Bursa yöresindeki evcil güvercinlerin (*Columba livia domestica*) ektoparazitleri. *Türk Parazit Derg*, 29 (2), 100-102.
- Tiğın Y (1973). Ehlî güvercinlerde (*Columba livia*) bulunan ektoparazitler. *Ankara Üniv Vet Fak Derg*, 20 (2-3), 372-390.
- Tolgay N (1973). Evcil ve Yabani Kanatlıların Önemli Parazitleri. Ankara Üniv. Basımevi, Ankara.
- Ogoegbunam F (1976). Beitrag zur parasitenfauna der wiener stadtauben, *Columba livia Domestica*. *Wien Tierarztl Mschr*, 63, 110.
- Petryszak A, Rosciszewska M, Bonczar Z, Pospiech N (2000). Analyses of the population structures of Mallophaga infesting urban pigeons. *Wiad Parazytol*, 46 (1), 75-85.
- Vindevogel H, Duchatel JP (1979). Les principales maladies parasitaires du pigeon. *Ann Med Vet*, 123, 85-92.